

Crisiseffecten werken door

Onder invloed van de economische crisis lijkt het 'schaarste-effect' op de accountantssalarissen uitgewerkt. Ze stijgen nog wel maar duidelijk minder dan voorheen. Ook de tevredenheid over het totale arbeidsvoorwaardenpakket daalt. Niettemin kijken veruit de meeste accountants met vertrouwen naar de toekomst. Dat blijkt uit het Accountancy Belonings-onderzoek 2010 (*zie uitneembare bijlage, of download via Accountant.nl*).

TEKST TOM NIEROP | BEELD CORBIS, MARJA BROUWER

Welke gevolgen heeft de economische crisis op de arbeidsmarkt voor accountants? Dat was een van de kernvragen in deze zesde editie 2010 van het Accountancy Beloningsonderzoek, uitgevoerd door 'de Accountant' en Alterim. In het in 2009 gepubliceerde beloningsonderzoek bleken de gevolgen nog erg beperkt. Voornaamste effect was een lichte verschuiving naar matiger salarisverhogingen. Dit gold voor de openbaar accountants maar in nog sterkere mate voor de interne en overheidsaccountants en accountants in business. Ook de toekomstverwachtingen waren, na jarenlang te zijn opgeschroefd, duidelijk bescheidener geworden.

NAUWELIJKS STIJGING PER FUNCTIE-NIVEAU

Een jaar later blijkt deze ontwikkeling zich verder te hebben doorgezet. Zoals gebruikelijk stegen ook dit jaar de salarissen het sterkst in het openbaar beroep, maar deze stijging is met gemiddeld 5,2 procent duidelijk lager dan die

in 2008-2009 (8,8 procent). Bovendien was de salarisstijging afgelopen jaar vooral het gevolg van de gebruikelijke carrièreontwikkeling, samenhangend met toenemende werkervaring en promotie. Anders dan in vorige jaren bleven de beloningen per functieniveau namelijk redelijk stabiel.

De conclusie kan nauwelijks anders luiden dan dat de factor 'schaarste op de arbeidsmarkt' even lijkt uitgewerkt. Dat het minder vrolijke economisch gesternte hier debet aan is, lijkt geen al te gewaagde veronderstelling.

BESCHIEDENER VERWACHTINGEN

Ook de salarisverwachtingen voor komende jaren zijn duidelijk bescheidener geworden. In 2008 verwachtte nog 64 procent van de openbare respondenten er de komende vijf jaar meer dan een kwart op vooruit te gaan, in 2009 was dit 51,4 procent en anno 2010 daalde dit verder naar 'slechts' 46,6 procent. Negentien procent van de openbaar accountants verwacht over vijf jaar meer dan anderhalf keer zoveel te verdienen, ▣

Zelfstandigen en de crisis

Onder de respondenten bevinden zich 117 zelfstandigen, van wie 65 zonder enig personeel (zzp'ers). Gemiddeld behalen ze een omzet van € 180.500 per jaar.

Vijftig procent van de zelfstandigen - veelal werkzaam in advies en interimmanagement maar ook eenpitters in het openbaar beroep - bemerkt een invloed van de crisis op het werk. Bijna 65 procent constateert dat er **minder werk** is (in 2009 vijftig procent). Dit cijfer komt overeen met het gemiddelde voor alle respondenten, is gunstiger dan bij intern accountants en accountants in business, maar duidelijk negatiever dan bij openbaar accountants.

Ook op het punt van de **druk op tarieven** is de situatie bij zelfstandigen gemiddeld slechter dan bij de openbaar accountants. Bijna vijftig procent ervaart een negatieve tariefdruk.

Desondanks overweegt slechts zes procent van de 117 zelfstandigen om **weer in loondienst** te gaan.

Welke invloed heeft de crisis?

Minder werk	36,0%
Meer werk	20,0%
Druk op tarieven	48,0%
Anders	24,0%

In het openbaar beroep stegen ook dit jaar de salarissen het sterkst, maar duidelijk minder fors dan voorheen.

Gemiddeld salaris 2010/2009 (€)

Aantal jaar ervaring	Openbaar accountants		Intern accountants		Overheidsaccountants		Bedrijfsleven	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009
0-2 jaar	23.500	25.000	32.500	13.750	22.000	22.500	22.000	19.500
3-5 jaar	35.000	34.500	52.000	41.000	40.500	36.000	46.500	48.000
6-10 jaar	53.500	53.500	71.500	66.000	57.000	55.000	69.500	71.500
11-15 jaar	78.500	77.500	88.500	91.500	74.000	69.000	90.000	90.500
> 15 jaar	137.000	120.000	122.500	112.000	85.000	82.000	137.500	129.000

Gemiddelde salarisstijging verschillende groepen

	Salarisstijging 2009-2010	Salarisverwachting komende vijf jaar
Openbaar accountants	5,2%	31,7%
Intern accountants	3,7%	16,2%
Overheidsaccountants	2,6%	10,4%
Bedrijfsleven	3,9%	16,3%
Totaal	4,4%	23,7%

Tool op Accountant.nl: Wat verdien ik?

Verdient u vergeleken met vergelijkbare collega's weinig, normaal of veel? Bereken via enkele muisklikken uw 'marktconforme' salaris op Accountant.nl. Vul in hoeveel jaar ervaring u heeft, de sector waar u werkt en - voor openbaar accountants - de grootte van het kantoor, en zie het antwoord, gebaseerd op gegevens uit het Accountancy Beloningsonderzoek 2010.

Het lijkt er op dat de effecten van de economische crisis het openbaar beroep iets later raken dan de andere sectoren.

tegenover 22 procent in 2009 en 31 procent in 2008. En de gemiddeld verwachten salarisstijging voor de komende vijf jaar bedraagt dit jaar 31,7 procent (in 2009 34,3 procent).

NIET-OPENBAAR ACCOUNTANTS

Ook buiten het openbaar beroep beïnvloeden de economische ontwikkelingen de salarisontwikkelingen en -verwachtingen.

Bij de *intern accountants* zette de al sinds 2007 zichtbare 'afplatting' van de salarisstijging versterkt door. De gemiddelde verhoging over 2009-2010 bedroeg 3,7 procent, vorig jaar nog 4,4 procent. De groep die verwacht er de komende vijf jaar een forse 26 tot vijftig procent op vooruit te gaan, kromp van 22 procent in 2007, twintig procent in 2008 en twaalf procent in 2009 naar acht procent anno 2010.

Ook de doorgaans toch al niet sterke gemiddelde salarisstijging van *overheidsaccountants* was dit jaar nog bescheidener dan anders. Voor 79,5 procent van de respondenten ging deze de drie procent

Neemt uw bedrijf als gevolg van de economische crisis minder mensen aan?

	Openbare accountancy	Interne accountancy	Bedrijfsleven	Totaal
Ja	52,6%	66,9%	67,4%	58,7%
Nee	39,2%	27,1%	29,9%	35,2%
Weet niet	8,1%	6,0%	2,6%	6,1%

De economische crisis heeft een negatief effect op uw carrière

	Openbare accountancy	Interne accountancy	Overheidsaccountancy	Bedrijfsleven	Totaal
Ja	13,2%	15,8%	17,6%	10,2%	12,8%
Nee	77,5%	72,9%	69,8%	82,0%	78,0%
Weet niet	9,3%	11,3%	12,7%	7,8%	9,2%

niet te boven (in 2009 75 procent, in 2008 58 procent). Ook de verwachtingen voor de komende vijf jaar zijn naar beneden bijgesteld.

Bij de veelkleurige groep der *accountants in business* stegen de salarissen eveneens minder sterk dan vorig jaar. Bijna negentien procent ontving meer dan zes procent meer, in 2009 was dat nog 25 procent en in 2008 zelfs veertig procent. Anders dan bij de andere groepen zijn de verwachtingen voor de komende vijf jaar bij de accountants in business echter vergelijkbaar met die in 2009.

OMZET EN WERKGELEGENHEID

Ook als het gaat om omzet en werkgelegenheid schetsen de respondenten anno 2010 een iets somberder beeld dan in 2009. Van de totale groep respondenten constateert 61 procent een vermindering van de omzet bij het eigen bedrijf, tegen 47 procent vorig jaar. De accountants in business scoren het hoogst met 67 procent (in 2009 65 procent), intern accountants zitten daar net onder met 62 procent (vorig jaar 59 procent).

Het openbaar beroep lijkt vooralsnog het minst gevoelig voor de economische teruggang, maar met een percentage van ruim 57 tegenover 36 procent in 2009, was de daling daar wederom scherper dan bij de andere groepen.

Het lijkt er op dat de effecten van de economische crisis het openbaar beroep iets later raken. Dat geldt ook voor de werkgelegenheidsgevolgen. Bijna zestig procent (vorig jaar vijftig) van alle respondenten geeft aan dat hun bedrijf minder mensen aanneemt als gevolg van de crisis. In het openbaar beroep is dit werkgelegenheidseffect minder sterk dan bij de andere groepen, maar ook hier

Top 5 leaseauto per sector

Van de openbaar accountants heeft 79 procent de beschikking over een leaseauto, van de accountants in business zeventig procent en van de intern accountants 64 procent. Bij de overheid zijn leaseauto's ongebruikelijk (negen procent). Hieronder de vijf populairste merken per groep (aantallen voor overheidsaccountants zijn te gering).

Top 5 leaseauto per sector (RA's)

Openbaar accountants	Intern accountants	Accountants in business
1. Audi	1. Audi	1. Audi
2. BMW	2. Volkswagen	2. BMW
3. Volvo	3. Ford	3. Volvo
4. Ford	4. Citroën	4. Volkswagen
5. Volkswagen	5. BMW	5. Renault

Zelfstandigen worden sterker geraakt door de crisis dan accountants in loondienst.

was de verslechtering voor openbaar accountants veruit het scherpst: van 38,7 naar 52,6 procent van de respondenten. Deze vertraagd doorsijpelende crisiseffecten in het openbaar beroep komen overeen met de voorspelling van diverse deskundigen vorig jaar dat de gevolgen voor die sector vooral vanaf najaar 2009 manifest zouden worden.

EFFECT OP CARRIÈRE

Ondanks al deze cijfers en het feit dat 55 procent van de respondenten een negatief effect voorziet op de accountancy-

branche als geheel, blijven accountants over hun eigen positie optimistisch: slechts dertien procent van de respondenten verwacht een negatieve invloed op de eigen carrière.

Opvallend is dat de overheidsaccountants, vorig jaar met 6,6 procent nog het minst bezorgd, nu met bijna achttien procent juist het meest pessimistisch zijn. Ook bij de andere groepen zijn de vooruitzichten iets naar beneden bijgesteld. Van de intern accountants verwacht 15,8 procent een negatief effect op de carrière (vorig jaar 11,6 procent), bij de openbaar accountants 13,2 procent (vorig jaar 7,6 procent) en bij de accountants in business 10,2 procent (vorig jaar 9,8 procent).

Niettemin, indachtig de bekende parallel met halfvolle en halfllege glazen, betekent dit dat - in alle groepen accountants - de overgrote meerderheid de toekomst met vertrouwen tegemoet ziet. En dat lijkt in deze tijden van ernstige problemen in veel andere sectoren zonder meer het melden waard. □

Het Accountancy Beloningsonderzoek is uitgevoerd door 'de Accountant' en Alterim, in samenwerking met het NIVRA en de VAS. Zie de bijlage bij dit nummer voor het complete onderzoek, of download dit op Accountant.nl.

Tevredenheid blijft hoog, maar daalt

Ondanks de wat zorgelijke geluiden van het moment, blijft de tevredenheid van accountants met het arbeidsvoorwaardelijke pakket hoog. Accountants in business (79,9 procent) scoren iets vaker dan intern accountants (77,4 procent) tevreden tot zeer tevreden. De overheidsaccountants volgen met 71,3 procent. **Openbaar accountants** scoren anno 2010 met 62,8 procent veruit het laagst. In 2009 stonden ze met 76,2 procent nog op drie.

Opvallend is dat de tevredenheidsdaling in het openbaar beroep zich voordoet bij kantoren van elke **omvang**, maar veruit het sterkst bij de grote, waar het percentage (zeer) tevredenen met bijna twintig punten duikelde. Bij de kleine kantoren zegt 69,5 procent nu (zeer) tevreden te zijn (2009: 76,4 procent), bij de middelgrote 61,8 procent (2009: 72,7) en bij grote kantoren 59,8 procent (2009: 79,4 procent).

De mate van tevredenheid blijft daarnaast sterk samenhangen met de **functie**. Partners zijn met 83,4 procent het vaakst (zeer) tevreden (vorig jaar 90,3 procent). Gevorderde assistenten het minst vaak (56 procent), gevolgd door managers (57 procent). Dit sluit redelijk goed aan bij de bevindingen rond de balans werk-privé.